

2017-05-10

Bäste Andreas,

Vi representerar ett nätverk av civilsamhällesorganisationer som arbetar med mänskliga rättigheter i Sverige ur olika perspektiv. Vi har länge påtalat behovet av en oberoende institution för mänskliga rättigheter, och ser inrättandet av en sådan som ett stort framsteg. Som ett led i konstitutionsutskottets beredning av frågan vill vi föra fram följande synpunkter:

1. I enlighet med FN:s Parisprinciper och CRPD-konventionen artikel 33.3 vill vi understryka vikten av att civilsamhället involveras i såväl utredningen av inrättandet av en svensk MR-institution som i dess praktiska arbete när den väl är etablerad. Konstitutionsutskottet har tillsatt utredningen "Uppdrag angående inrättande av en institution för mänskliga rättigheter (2017-01-26)" för att analysera om en institution skulle kunna bli en del av JO. I uppdragsbeskrivningen ingår samråd med olika aktörer men inte med civilsamhällesorganisationer. Vår uppfattning är att det civila samhället hittills inte har involverats i den utsträckning som Parisprinciperna föreskriver och vi ser fram emot en förbättring i detta avseende.
2. En ny svensk MR-institution måste garanteras oberoende ställning, både institutionellt och i praktiken. Detta måste säkerställas genom att institutionen har en oberoende ställning gentemot regeringen och att utnämnings- och uppsägningsförfaranden är förenliga med de krav som FN ställer för A-status. Vidare måste institutionen ges tillräckliga personella och ekonomiska resurser för att utföra sitt nationella uppdrag att effektivt driva på implementeringen av mänskliga rättigheter. Ambitionen måste ligga på A-status direkt från start, något annat är oacceptabelt. Det kräver att en budget anslås i proportion till institutionens mandat.
3. Institutionens mandat och befogenheter måste formuleras i grundlag för att säkerställa ett långsiktigt och sammanhållet MR-arbete i Sverige. Detta behöver dock inte hindra att en institution påbörjar sitt arbete innan grundlagsändringen kommit på plats.
4. Institutionen måste garanteras oberoende för att effektivt främja, skydda och övervaka mänskliga rättigheter i hela samhället. Det innefattar regering, riksdag, regionala och lokala folk- och förtroendevalda organ, liksom företag och privata organisationer. Institutionen ska ha möjlighet att granska och utreda kränkningar

av mänskliga rättigheter. Den ska även ha mandat att granska befintlig och ny lagstiftning, förordningar och andra förslag från regeringen, samt kommunala bestämmelser och myndighetsföreskrifter, inklusive möjlighet att föreslå regelförändringar. Det behövs för att garantera efterlevnaden av de konventioner som Sverige åtagit sig att följa, särskilt CRPD-konventionen där etablerandet av en oberoende MR-institution finns uttalat.

5. För att skydda mänskliga rättigheter och stärka implementeringen av Sveriges konventionsåtaganden krävs att institutionen har mandat att agera i enskilda fall. Nätverket anser att institutionen bör ges möjlighet att starta rättsprocesser för att tillvarata enskildas mänskliga rättigheter och förespråkar därför vidare utredning av en klagomålsmekanism, möjligen enligt principen locus standi.

Som representanter för det svenska civilsamhället ser vi fram emot en konstruktiv dialog i den fortsatta processen med att inrätta en oberoende institution för mänskliga rättigheter i Sverige.

Bästa hälsningar

Nätverket för en svensk MR-institution

Jenny Jansson Pearce, generalsekreterare Fonden för mänskliga rättigheter

Robert Hårdh, chef Civil Rights Defenders,

Aleksander Gabelic, ordförande FN-förbundet

Maria Andersson, generalsekreterare RFSU

Maria Johansson, ordförande Lika Unika

Stig Nyman, ordförande Handikappförbunden

Morten Kjaerum, direktör Raoul Wallenberginstitutet

För kontakt med nätverket:

Johanna Wiklund, FN-förbundet

e-post: johanna.wiklund@fn.se

tel: 072-5418082